

Brasiliens Bolsonaro: Med bibel i den ene hånd og riffel i den anden

Af **Jørgen Laurvig**

Den brasilianske præsident er blevet kaldt ”Tropernes Trump” – men Bolsonaros vej til magten blev bannet af Latinamerikas største korrupsionsskandale.

Klokken er 20.30 i bydelen Botafogo i Rio de Janeiro, og pludselig bryder en kakafoni løs: På balkonerne banker folk løs på gryder og pander med store skeer. En daglig, rituel protest mod præsident Jair Bolsonaros håndtering af coronakrisen. For mens de berømte strande Copacabana og Ipanema ligger øde hen, alt er lukket, og der står håndsprit fremme til fri afbenyttelse over alt, holder præsidenten et stort politisk møde i hovedstaden Brasilia, hvor han kalder kampen mod corona for ”hysterisk”, og slutter af med at kindkysse, kramme og give hånd til hundredvis af sine tilhængere på direkte tv.

Dermed går præsidenten imod sit eget sundhedsministerium og stort

set alle 26 delstaters guvernører, der har fulgt samme strategi som resten af verden. Bolsonaro vil beskytte økonomien og har tilmed mobiliseret sine tilhængere til at demonstrere mod forsamlingsforbuddet i de store byer. Men corona kan blive Bolsonaros Waterloo: I begyndelsen af året syntes 40 procent af brasilianerne, at han klarede embedet godt – det er faldet til 30 procent i slutningen af marts. Hele 36 procent mener, at han er en elendig præsident.

Tilhænger af militærdiktatur

Bolsonaro er blevet kaldt ”Tropernes Trump”, da han også foretrækker at kommunikere med sine vælgere via Twitter og på Youtube. Jair Messias Bolsonaro blev født i 1955 i en stærkt katolsk familie og blev opkaldt efter en fodboldspiller og Kristus. Han voksede op under det USA-støttede militærdiktatur 1964-85 og gjorde karriere i hæren, hvor han blev kaptajn. Hans

Jørgen Laurvig (f. 1959) er uddannet journalist med speciale i internationale forhold med fokus på Spanien, Latinamerika og Cuba.

overordnede fandt ham imidlertid for irrationel, magtbegærlig, bedrevidende og utilregnelig til at blive forfremmet yderligere.

De færreste politikerkolleger ville forbindes med Bolsonaros radikale udtalelser, især når han hylkede militærdiktaturet.

I 1986 skrev den irrationelle kaptajn et indlæg i et større dagblad og klagede over officerernes lønninger. Det bragte ham for en militærdomstol, hvor han blev dømt 15 dages fængsel. Men Bolsonaros protester sikrede ham mange venner i de væbnede styrker. I 1988 blev han valgt til byrådet i Rio de Janeiro og i 1990 til kongressen, hvor han har været medlem af syv forskellige partier indtil 2018. Men Bolsonaro blev aldrig systemets mand og fik aldrig nogen tillidsposter.

De færreste politikerkolleger vil le nemlig forbindes med Bolsonaros radikale udtalelser, især når han hylkede militærdiktaturet. Som da han i 1990'erne kritiserede centrum-højre-præsidenten Fernando Henrique Cardoso: "Forandringen vil desværre kun komme ved at starte en borgerkrig og gøre det arbejde, militærdiktaturet ikke gjorde: Dræbe 30.000 mennesker og begynde med Fernando Henrique Cardoso."

Det evangeliske højre

Gennem hele livet har Bolsonaro været troende, og siden han mødte sin tredje kone i 2007 har han været evangeliker. Parret blev viet af en kendt tv-prædikant fra en gren af pinsebevægelsen,

der er modstander af homoseksualitet, abort og kvinders rettigheder og hylde fremgangsteologi: de sande troende vil blive materielt og økonomisk be-

lønnnet af Gud. Bolsonaro har altid kæmpet mod 'kulturel marxisme': kvinders rettigheder er i strid med traditionelle familieværdier, homoseksualitet

er en antikristen perversion og seksualundervisning i skolerne er "fundamentalistiske homoseksuelles måde at omvende børn til homoseksualitet, så de kan misbruge dem i fremtiden."

De evangeliske kirker med udspring i pinsebevægelsen samler radikale højreorienterede, og er blevet en politisk magtfaktor i Brasilien. Mens højst 54 procent af brasilianerne i dag betragter sig som katolikker, er der tæt på 30 procent protestanter – i 2010 var det kun omkring 20 procent.

Korruptionsskandaler og politisk kaos

I 2003 kom fagforeningsformanden Luiz Inácio Lula da Silva fra arbejderpartiet Partido dos Trabalhadores (PT) til magten. Stigende råvarepriser, nye oliefund og omfattende infrastrukturarbejder skabte imponerende økonomisk vækst, og under Lula da Silva blev mellem 20 og 30 millioner brasilianere løftet ud af fattigdommen. Lulas efterfølger Dilma Rousseff blev landets første kvindelige præsident i 2010. Hun kom dog i modvind på grund af den internationale økonomiske krise, der førte til store demonstrationer mod stigende billetpriser i busser og tog. Alligevel vandt Dil-

ma Roussef en snæver sejr ved præsidentvalget i 2014 i koalition med et centrum-højre-parti.

Men oppositionen nægtede at anerkende resultatet og satte en ny strategi i gang – de ville fjerne Dilma Roussef for enhver pris. Under opklaringen af den såkaldte ”Operation Bilvask” (”Lava Jato”) afslørede undersøgelsesdommeren Sergio Moro, hvordan penge fra det statslige olieselskab Petrobras og entreprenørfirmaet Odebrecht var havnet i lommerne på et utal af politikere og forretningsfolk.

Dilma Roussef kunne ikke forbindes til korrupsionen. Men hun havde overført økonomiske nøgletal fra et finansår til et andet for at sminke finansloven. Oppositionen satte en rigsretssag i gang, der i medierne blev fremstillet som om den handlede om korrupsion – og det troede flertallet af brasilianerne på. 31. august 2016 blev Dilma Roussef afsat og den borgerlige vicepræsident Michel Temer indsat som præsident.

Ved afstemningen om afsættelsen tilegnede Jair Bolsonaro sin stemme ”til minde om oberst Carlos Alberto Brilhante Ustra, Dilma Roussefs skræk.” Obersten havde været leder af det fængsel, hvor Dilma Roussef i 1970’erne blev torteret under militærdiktaturet.

Ifølge undersøgelsesdommeren Sergio Moro havde Lula da Silva fået en luksuslejlighed af en forretningsmand. Lula da Silva indrømmede at have lånt lejligheden til en weekendtur, men det blev aldrig bevist, at han havde ejet lejligheden. Men Lula da Silva blev dømt og fængslet og udelukket fra at genop-

stille til valget i 2018, hvor han førte klart i meningsmålingerne. Arbejderpartiet PT stod nu uden spidskandidat.

Vejen til et systemskifte var banet, men den traditionelle borgerlige oppositions strategi var slået fejl: mange borgerlige toppolitikere blev også dømt i ”Operation Bilvask”. Det banede vejen for Jair Messias Bolsonaro. Selv om han havde været professionel politiker i 30 år, og to af hans sønner også er politikere, fremstod han som et nyt bud – og han var *ikke* forbundet til korrupsionen.

Bolsonaro gik til valg under slagordet: ”Brasilien over alt, Gud over alle”.

Brasilien først

Bolsonaro gik til valg under slagordet: ”Brasilien over alt, Gud over alle” efterfulgt af en karakteristisk gestus, hvor han holder et imaginært gevær op og skyder. Under valgkampen blev Bolsonaro stukket i maven af en sindsforvirret mand, og måtte føre valgkamp fra sygesengen. En fordel for ham, da han er ubekvem med kritiske spørgsmål, debatter og konfrontationer med politiske modstandere. Så i stedet for at stille op til tv-debatter og give interviews til radio, aviser og tv, kunne han boltre sig på Twitter, WhatsApp og sin egen YouTube-kanal. Kaptajnen af reserven vandt dermed valget med 55 procent af stemmerne i oktober 2018. Trangen til forandring fik vælgerne til at ’glemme’ hans mange ekstreme udtalelser og leve med, at han ikke havde noget konkret økonomisk program.

Undersøgelsesdommer Sergio Moro – én af de mest populære mænd i

FOTO: Jair Bolsonaro vil have straffrihed for politifolk, fjerne oprindelige folks særstatus og rydde Amazonas for at få gang i økonomien. Men coronavirusen har givet ham modstand.

(Foto: AGIF)

Brasilien – blev justitsminister for at styrke Bolsonaros lov og orden-dagsorden. Med én af verdens højeste mordrater er kriminalitet et

stort emne i Brasilien. Politiet i de store byer har reelt fået carte blanche til at dræbe mistænkte narkokriminelle. Den politik kostede allerede før Bolsonaros tiltræden over 6.000 mennesker livet om året, og under Bolsonaro er der alene i Rio de Janeiro registreret en stigning på 16 procent i politiets drab på mistænkte – primært unge sorte mænd – og Bolsonaro vil have straffrihed til politifolkene. Men i de første ni måneder af 2019 registrerede Brasilien også et fald i almindelige drab på 22 procent. Og det er popu-

J
Måske er de rituelle kasserollekoncerter fra Rios altaner et varsel om Bolsonaros fald.

lært hos den brede del af befolkningen.

Bolsonaro har også gjort sig internationalt bemærket som klimaskeptiker, og fældningen af Amazonas er steget med 30 procent under Bolsonaro. Dette blev dokumenteret af Brasiliens satellitovervågning af skovene, og Bolsonaro kvitterede for rapporten ved at fyre direktøren for overvågningen. Da store del af Amazonas brændte sidste sommer, afviste han international hjælp til at slukke brandene, og han beskyldte Hollywood-stjernen Leonardo DiCaprio for at finansiere grupper, der satte ild på skoven for at få Brasilien til at fremstå i et dårligt lys. Han har også indledt en kampagne mod lan-

dets indfødte, der kontrollerer store skovområder som reservater. Det mener Bolsonaro er en bremse for økonomisk udvikling, så han vil have fjernet de indfødte folks særstatus. Bolsonaro ved, at hans primære opgave er at få Brasilien ud af recession. Han udpegede økonomien Paulo Guedes som økonomiminister, der skal åbne og liberalisere økonomien. Men hans foreløbige reformer har ikke båret frugt.

Nu kan coronapandemien stikke endnu en kæp i de brasilianske hjul, så krisen bliver dybere. Og hvad gør Bolsonaro, hvis virussen når ud i slumkvartererne, hvor otte-ti personer fra tre generationer deler ét soveværelse uden ventilation? Måske er de rituelle kasserollekoncerter fra Rios altaner et varsel om Bolsonaros fald.

Bolsonaro med egne ord – 8 citater

”Diktaturets fejl var at tortere uden at dræbe.”

”Jeg kunne ikke elske en homoseksuel søn. Jeg ville hellere se min søn dø i et uheld end at præsentere mig for en kæreste med overskæg.”

”En god kriminel er en død kriminel – de kriminelle vil dø som kakerlakker i vore gader.”

”Jeg vil ikke voldtage dig, det er du ikke værd.” (Sagt direkte til et kvindeligt kongresmedlem)

”Der er ingen fare for, at mine sønner får en sort kæreste. De er ordentligt opdraget.”

”Chiles diktator Pinochet skulle have dræbt flere folk.”

”Jeg vil hverken slås eller diskriminere, men hvis jeg ser to mænd kysse hinanden på gaden, så slår jeg dem.”

”En politimand, der ikke dræber, er ikke en politimand.”